

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 370/06-33

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 20. marca 2007 v senáte zloženom z predsedu Jána Auxta a zo sudcov Ľubomíra Dobríka a Rudolfa Tkáčika prerokoval sťažnosť Ing. Z. R., B., zastúpenej advokátom JUDr. P. E., B., pre namietané porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 21/00 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Ing. Z. R. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 21/00 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 21/00 p r i k a z u j e konať bez zbytočných prietáhov.

3. Ing. Z. R. priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 40 000 Sk (slovom štyridsaťtisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Bratislava I povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava I je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia Ing. Z. R. na účet advokáta JUDr. P. E., B., v sume 10 331 Sk (slovom desaťtisíc-tristotridsaťjeden slovenských korún) do pätnástich dní od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Sťažnosti Ing. Z. R. vo zvyšnej časti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 16. októbra 2006 doručená sťažnosť Ing. Z. R., B. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. P. E., B., pre namietané porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní sťažovateľky ako navrhovateľky proti odporcovi v 1. rade Ing. J. R. a odporcovi v 2. rade S. v B. o určenie neplatnosti zmluvy o prevode vlastníctva bytu vedenom pod sp. zn. 18 C 21/00.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti doplnenej podaním z 9. novembra 2006 uviedla, že je účastníčkou konania vedeného okresným súdom o určenie neplatnosti zmluvy o prevode bytu. Dňa 17. septembra 1999 podala okresnému súdu návrh na vydanie predbežného opatrenia. Sťažovateľka niekoľkokrát okresný súd požiadala o odstránenie prietáhov v konaní.

Porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vidí v tom, že konanie vedené okresným súdom pod sp. zn. 18 C 21/00 začaté podaním návrhu na vydanie predbežného opatrenia 17. septembra 1999 do dnešného dňa nie je právoplatne skončené, v dôsledku čoho dochádza k stavu jej právnej neistoty.

Na základe uvedených skutočností navrhla, aby ústavný súd takto rozhodol:

„1. Základné právo Ing. Z. R. (...) na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj iných medzinárodných zmlúv o ľudských právach, ktorých je Slovenská republika zmluvnou stranou, a ktoré sú súčasťou jej právneho poriadku podľa čl. 154c Ústavy SR, postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C/21/00 porušené bolo.

2. Prikazuje sa, aby Okresný súd Bratislava I vo veci vedenej pod sp. zn. 18 C/21/00 konal bez zbytočných prietáhov.

3. Sťažovateľke priznáva finančné zadosťučinenie vo výške 100.000,- Sk (slovom stotisíc slovenských korún).“

Sťažovateľka sa domáha priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 100 000 Sk. Dôvodom jeho uplatnenia je stav jej právnej neistoty spôsobený nečinnosťou okresného súdu vo veci.

Na základe výzvy ústavného súdu sa k sťažnosti vyjadril predseda okresného súdu, ktorý vo svojom vyjadrení z 8. januára 2007 uviedol úkony vykonané vo veci. Podľa jeho názoru nedošlo k zbytočným prietahom zo strany konajúcej sudkyne. Sudkyňa vybavuje vysoký počet vecí popri priebežnom mesačnom nápade nových vecí. Ak ústavný súd dospeje k záveru, že došlo k zbytočným prietahom, navrhuje nepriznať finančné zadosťučinenie.

Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení z 8. januára 2007 súhlasil s upustením od ústneho pojednávania. Právny zástupca sťažovateľky v podaní z 22. januára 2007 súhlasil tiež s upustením od ústneho pojednávania.

Uznesením ústavného súdu č. k. III. ÚS 370/06-15 z 30. novembra 2006 bola sťažnosť prijatá na ďalšie konanie.

II.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby v zásade neodstráni. Až právoplatným rozhodnutím sa vytvára právna istota. Preto pre splnenie ústavného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátny orgán vec prerokoval (II. ÚS 26/95).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitost' veci, správanie účastníkov a postup súdu (II. ÚS 79/97, I. ÚS 70/98).

Konanie vedené okresným súdom pod sp. zn. 18 C 21/00, v rámci ktorého namieta sťažovateľka zbytočné prietahy, možno hodnotiť ako konanie, ktoré nie je náročné po právnej a skutkovej stránke.

Predmetom konania je neplatnosť zmluvy o prevode vlastníctva bytu na nájomcu uzatvorená medzi bývalými manželmi. Ide o štandardnú agendu všeobecného súdu s bohatou judikatúrou.

V rámci hodnotenia druhého kritéria (správanie účastníkov konania) ústavný súd uvádza, že sťažovateľka svojím správaním neprispela k celkovej dĺžke konania.

Zo spisu okresného súdu v právnej veci sp. zn. 18 C 21/00 ústavný súd zistil, že boli vykonané tieto úkony:

Dňa 17. septembra 1999 bol okresnému súdu podaný návrh na vydanie predbežného opatrenia.

Dňa 21. septembra 1999 okresný súd vyzval sťažovateľku na odstránenie nedostatkov návrhu.

Dňa 21. septembra 1999 okresný súd vyzval odporcu v 1. rade, aby uviedol, či jeho manželstvo so sťažovateľkou trvá.

Dňa 7. októbra 1999 okresný súd uznesením konanie o návrhu na vydanie predbežného opatrenia zastavil.

Dňa 20. októbra 1999 podala sťažovateľka odvolanie proti uzneseniu o zastavení konania o návrhu na vydanie predbežného opatrenia.

Dňa 10. decembra 1999 okresný súd vyzval sťažovateľku na zaslanie ďalších dvoch exemplárov odvolania.

Dňa 21. januára 2000 okresný súd vyzval sťažovateľku na doplnenie petitu odvolania.

Dňa 8. februára 2000 bola okresnému súdu doručená zmena návrhu na vydanie predbežného opatrenia.

Dňa 18. februára 1999 okresný súd previedol spis do registra C.

Dňa 21. februára 2000 okresný súd vyzval sťažovateľku na doplnenie odvolania a na zaslanie jedného exemplára odvolania.

Dňa 15. marca 2000 sťažovateľka doplnila svoje odvolanie.

Od 28. marca 2000 do 2. augusta 2000 okresný súd vyzýval poštový úrad a dopĺňal údaje za účelom doručenia potvrdenia, kto prevzal zásielku okresného súdu doručenú

na prepravu 2. novembra 1999. Odpoveď poštového úradu bola okresnému súdu doručená 10. augusta 2000.

Dňa 3. októbra 2000 okresný súd vyzval sťažovateľku na doplnenie petitu odvolania.

Dňa 11. októbra 2000 sa sťažovateľka dostavila na okresný súd a doplnila petit odvolania.

Dňa 13. októbra 2000 bol spis predložený Krajskému súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) na rozhodnutie o odvolaní.

Dňa 31. októbra 2000 krajský súd zrušil uznesenie okresného súdu z 7. októbra 1999 a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

Dňa 20. decembra 2000 bol spis vrátený okresnému súdu.

Dňa 15. februára 2001 okresný súd určil termín pojednávania na 5. apríl 2001.

Dňa 19. februára 2001 okresný súd vyzval odporcu v 2. rade na zaslanie stanov platných v roku 1983.

Dňa 1. marca 2001 odporca v 1. rade požiadal okresný súd o doručenie návrhu vrátane príloh.

Dňa 27. marca 2001 bol zmenený termín pojednávania na 17. máj 2001.

Dňa 17. mája 2001 okresný súd uskutočnil pojednávanie.

Dňa 21. mája 2001 právny zástupca sťažovateľky podal okresnému súdu vyjadrenie k veci.

Dňa 26. júla 2001 okresný súd pripustil zmenu návrhu na vydanie predbežného opatrenia a rozhodol o návrhu na vydanie predbežného opatrenia.

Dňa 10. augusta 2001 oznámil právny zástupca sťažovateľky, že nevzniesol námietku zaujatosti proti zákonnej sudkyni.

Dňa 21. augusta 2001 podal právny zástupca odporcu v 1. rade odvolanie proti uzneseniu, ktorým okresný súd rozhodol o predbežnom opatrení.

Dňa 23. augusta 2001 právny zástupca sťažovateľky požiadal okresný súd o opravu uznesenia, ktorým bolo rozhodnuté o návrhu na vydanie predbežného opatrenia.

Dňa 6. septembra 2001 bolo pojednávanie určené na tento deň odročené pre neprítomnosť sťažovateľky (nemala vykázané doručenie).

Dňa 5. októbra 2001 bol spis predložený krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní proti uzneseniu, ktorým bolo rozhodnuté o návrhu na vydanie predbežného opatrenia.

Dňa 26. apríla 2002 krajský súd potvrdil uznesenie okresného súdu.

Dňa 12. júna 2002 bol spis vrátený okresnému súdu.

Dňa 27. septembra 2002 okresný súd vydal opravné uznesenie.

Dňa 24. júna 2003 právny zástupca sťažovateľky požiadal o odstránenie priet'ahov v konaní.

Dňa 16. januára 2004 okresný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľky na doplnenie petitu žaloby.

Dňa 21. januára 2004 okresný súd vyzval sťažovateľku na zaplatenie súdneho poplatku.

Dňa 5. februára 2004 sťažovateľka zaplatila súdny poplatok.

Dňa 27. februára 2004 právny zástupca sťažovateľky upresnil petit návrhu.

Dňa 5. augusta 2004 okresný súd vyzval sťažovateľku na zaplatenie súdneho poplatku za rozšírený návrh.

Dňa 20. júla 2004 okresný súd uznesením pripustil zmenu návrhu.

Dňa 5. augusta 2004 okresný súd vyzval právneho zástupcu odporcu v 1. rade, aby zabezpečil odvolanie plnej moci predchádzajúcej právnej zástupkyne odporcu v 1. rade.

Dňa 12. augusta 2004 právny zástupca sťažovateľky požiadal o odstránenie priet'ahov v konaní.

Dňa 25. augusta 2004 právny zástupca odporcu v 1. rade doložil do spisu odvolanie plnej moci predchádzajúcej právnej zástupkyne odporcu v 1. rade.

Dňa 25. augusta 2004 zaplatila sťažovateľka súdny poplatok.

Dňa 26. augusta 2004 okresný súd určil termín pojednávania na 19. október 2004, ktoré sa v tento deň aj uskutočnilo.

Dňa 25. novembra 2004 sa konalo pojednávanie, na ktorom bol vyhlásený rozsudok.

Dňa 22. decembra 2004 právny zástupca odporcu v 1. rade navrhol vydanie opravného a doplňujúceho uznesenia.

Dňa 10. januára 2005 právny zástupca sťažovateľky podal odvolanie proti rozsudku.

Dňa 25. januára 2005 okresný súd vyzval právneho zástupcu odporcu v 1. rade a odporcu v 2. rade na vyjadrenie k odvolaniu sťažovateľky.

Dňa 26. januára 2005 okresný súd uznesením zamietol návrh odporcu v 1. rade na doplnenie rozsudku v časti trov konania.

Dňa 8. februára 2005 sa právny zástupca odporcu v 1. rade vyjadril k odvolaniu sťažovateľky.

Dňa 15. februára 2005 právny zástupca odporcu v 1. rade podal odvolanie proti uzneseniu, ktorým bolo zamietnuté vydanie doplňujúceho rozsudku.

Dňa 16. februára 2005 okresný súd opravil záhlavie rozsudku z 25. novembra 2004.

Dňa 6. mája 2005 bol spis predložený krajskému súdu za účelom rozhodnutia o podanom odvolaní.

Dňa 31. októbra 2006 krajský súd uznesením zrušil rozsudok súdu prvého stupňa a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Dňa 6. decembra 2006 bol spis vrátený okresnému súdu.

Dňa 19. decembra 2006 okresný súd doručoval rozhodnutie krajského súdu účastníkom konania.

Iné úkony vo veci neboli do rozhodnutia ústavného súdu vykonané.

Ústavný súd zistil, že v konaní okresného súdu vedenom pod sp. zn. 18 C 21/00 došlo k zbytočným priet'ahom od 27. septembra 2002 (opravné uznesenie) do 16. januára 2004 (výzva na doplnenie petitu žaloby) v trvaní 15 mesiacov. Tieto priet'ahy hodnotí ústavný súd ako zbytočné, ktoré mali za následok porušenie základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

Podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Keďže k porušeniu základného práva došlo nekonaním okresného súdu, ústavný súd mu prikázal konať vo veci vedenej pod sp. zn. 18 C 21/00 (bod 2 výroku nálezu).

Sťažovateľka si uplatnila primerané finančné zadosťučinenie v sume 100 000 Sk. Svoj návrh na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia odôvodnila tak, že nekonaním okresného súdu je v stave právnej neistoty.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie. Podľa ustanovenia § 50 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Ústavný súd vyhovel návrhu sťažovateľky a vyslovil porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 18 C 21/00 a prikázal okresnému súdu, ktorý jej právo porušil, aby vo veci konal bez zbytočných prieťahov. Dovŕšením opatrení smerujúcich zo strany ústavného súdu k odstráneniu stavu právnej neistoty bolo i priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 40 000 Sk. Ústavný súd vzal do úvahy predmet konania, jeho zložitost' a dĺžku trvania. Výšku zadosťučinenia stanovil ústavný súd najmä s ohľadom na zistené obdobie nečinnosti okresného súdu a na uvedené kritériá riešenia zisteného porušenia základných práv, pričom vychádzal zo spisu (bod 3 výroku nálezu).

Vo zvyšnej časti ústavný súd sťažnosti nevyhovel (bod 5 výroku nálezu).

Sťažovateľka bola vo veci úspešná, a preto bolo potrebné rozhodnúť o náhrade trov konania okresným súdom.

Podľa ustanovenia § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna šestina výpočtového základu vo veciach zastupovania pred ústavným súdom, ak predmet sporu nie je možné oceniť peniazmi.

Predmet konania – ochrana základných ľudských práv a slobôd – je v zásade nevyjadriteľný v peniazoch a je nezameniteľný s primeraným finančným zadosťučinením.

Podľa § 1 ods. 3 citovanej vyhlášky výpočtovým základom na účely tejto vyhlášky je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok predchádzajúceho kalendárneho roka.

Podľa oznámenia Štatistického úradu Slovenskej republiky za prvý polrok 2005 bola priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky 16 381 Sk.

Právny zástupca sťažovateľky si podaním zo 7. februára 2007 uplatnil trovy právneho zastúpenia v sume 18 168 Sk za štyri úkony právnej služby, a to za tri úkony vykonané v roku 2006 a jeden úkon vykonaný v roku 2007, spolu s paušálnymi náhradami. Úkon vykonaný v roku 2007 sa týkal len vyjadrenia právneho zástupcu sťažovateľky, či trvá alebo netrvá na ústnom prerokovaní veci. Tento úkon nesúvisí s meritom veci, preto ho ústavný súd nepovažoval za právnu službu sťažovateľke; ide iba o procesné vyjadrenie. Právny zástupca sťažovateľky vypočítal trovy právneho zastúpenia zo sumy 100 000 Sk podľa § 10 ods. 2 citovanej vyhlášky, pričom pre vyčíslenie trov konania pred ústavným súdom má citovaná vyhláška osobitné ustanovenie – § 11 ods. 2.

Ústavný súd priznal právnenmu zástupcovi sťažovateľky trovy právneho zastúpenia v sume 10 331 Sk za tri úkony právnej služby, a to prevzatie zastúpenia vrátane prvej porady s klientom, napísanie sťažnosti a vyjadrenie vo veci (odmena za jeden úkon je 2 730 Sk a režijný paušál 164 Sk) spolu s 19 % DPH, ktoré zaviazal okresný súd uhradiť právnenmu zástupcovi sťažovateľky (bod 4 výroku nálezu). Ústavný súd postupoval v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) citovanej vyhlášky.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. marca 2007